

INHOUD

1. WOORD VOORAF	9
1.1 Wat doe je met verandering?	9
1.2 Toekomstscenario's ontwerpen in het onderwijs	12
2. LEREN VANUIT EEN VERANDERENDE TOEKOMST	15
2.1 In het oog van de orkaan of erbuiten: waar sta jij?	17
'Nu' is onze tijd	19
De tijd vertraagd	21
Rust roest niet	22
Verlangen naar gezag	24
Een gps-samenleving	24
De school als arena	26
2.2 De toekomst (leren) aanvoelen	27
De toekomst als kompas voor zelfsturing	28
Pre-sensing is de sleutel tot veranderingsbekwaamheid	28
2.3 Een collectief leerproces	32
EERSTE INTERMEZZO THIERRY LAGRANGE - MATRIX METHODE I	38
3. DE SCENARIOMETHODE	45
3.1 De scenariomethodiek in vier fasen	45
3.2 MOTIVATIEFASE	49
Visie op onderwijs	50
Toekomst kijken	51
Een intrigerend vraagstuk ontwerpen	52
FICHE 1.1 OPWARMING Out of the box denken	55
FICHE 1.2 MOTIVATIEFASE Visie op onderwijs	57
FICHE 1.3 MOTIVATIEFASE Toekomst kijken	57
FICHE 1.4 MOTIVATIEFASE Een intrigerend vraagstuk	59
3.3 ANALYSEFASE	61
Breed kijken naar trends en tegentrends	62
Trends onderzoeken	63
Drijvende krachten kiezen	64
FICHE 2.1 ANALYSEFASE Breed kijken naar trends en tegentrends	69
FICHE 2.2 ANALYSEFASE Trends onderzoeken	72
FICHE 2.3 ANALYSEFASE Drijvende krachten kiezen	74

3.4 ONTWERPFASE	76
Scenarioverhalen schrijven dwingt tot keuzes maken	
en visies expliciteren	76
It should be fun!	77
Backcasting	78
Tussentijdse feedbackmomenten	79
Scenario's als wetenschap en kunst	80
FICHE 3.1 ONTWERPFASE Afbakenen van vier kwadranten	
en vormen van vier scenariowerkgroepen	83
FICHE 3.2 ONTWERPFASE Ontwerpen van de scenario's	85
FICHE 3.3 ONTWERPFASE Schrijven en vormgeven	
van scenarioverhalen	88
3.5 REFLECTIEFASE	90
Scenario's delen	92
Scenario's evalueren	92
Beleidsadviezen formuleren	93
FICHE 4.1 REFLECTIEFASE Scenario's delen	97
FICHE 4.2 REFLECTIEFASE Scenario's evalueren	100
FICHE 4.3 REFLECTIEFASE Beleidsadviezen formuleren	102
TWEEDE INTERMEZZO THIERRY LAGRANGE - MATRIX METHODE II	106
Wie?	107
Wat? - De toolbox	108
Hoe?	114
4. TIJD EN RUIMTE OM TERUG TE BLIKKEN EN VOORUIT TE KIJKEN	119
#durftegenieten	119
#durftebedenken	120
#durftedoen	121
#durftekijken	121
5. DANKWOORD	123
6. BIBLIOGRAFIE	125